

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Euroopa Liidu õiglane ja tõhus äriühingute maksustamise süsteem: viis tähtsaimat meetmevaldkonda””

[COM(2015) 302 final]

(2016/C 071/07)

Raportöör: Petru Sorin DANDEA

Kaasraportöör: Paulo BARROS VALE

6. juulil 2015 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Euroopa Liidu õiglane ja tõhus äriühingute maksustamise süsteem: viis tähtsaimat meetmevaldkonda””

[COM(2015) 302 final].

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 26. novembril 2015.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 512. istungjärgul 9. ja 10. detsembril 2015 (9. detsembri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 169, vastu hääletas 15, erapooletuks jäi 8.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Agressiivse maksuplaneerimise vastane võitlus on olnud viimastel aastatel üks liikmesriikide, aga ka Euroopa Komisjoni suuremaid mureküsimusi. Euroopa Komisjoni esitatud õiglase ja tõhusa äriühingute maksustamise süsteemi rakendamise tegevuskava on tähtis verstapost kõnealuse kahjuliku nähtuse piiramiseks tehtud jõupingutustes. Komiteel on heameel kõnealuse tegevuskava esitamise üle ja ta väljendab toetust komisjonile võitluses sellise olukorra vastu, mis vähendab liikmesriikide maksubaasi ja edendab kõlvatut konkurentsi.

1.2. Komitee, nagu ta on varem kinnitanud ⁽¹⁾, toetab piiriülestelt tegutsevatele äriühingutele kohustusliku äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi kasutuselevõttu. Vabatahtlik äriühingu tulumaksu ühtne konsolideeritud maksubaas ei oleks tõhus, kuna väiksemate maksude maksmiseks kasumi ümberpaigutamisega tegelevad äriühingud keelduksid seda kasutusele võtmast.

1.3. Komitee soovib liikmesriikidel ja komisjonil seada eesmärgiks äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi kasutuselevõtt kõigi äriühingute jaoks, et vältida samal ajal kahe erineva maksusüsteemi kasutamist. Enne äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi kasutuselevõttu kõigi äriühingute jaoks tuleks läbi viia põhjalik mõjuhindamine, eelkõige mis puudutab selle süsteemi mõju kohalikul tasandil tegutsevatele mikro- ja väikeettevõtetele.

1.4. Komitee soovib, et komisjon tagaks direktiivi eelnõu koostamise ajal nende määratluste ja mõistete selguse, mida hakatakse kasutada ühtse maksubaasi reguleerimiseks. Selgete määratluste kasutamine on eeltingimus, et tagada ülevõtmise menetluse kvaliteet ja vältida liikmesriikide tasandil selliste oluliste erinevuste tekkimist, mis võivad märkimisväärselt vähendada õigusakti tõhusust.

1.5. Komitee hinnangul ei tohi kahjumi piiriülese mahaarvamise mehhanism, mille komisjon soovis kasutusele võtta kuni konsolideerimismeetmete vastuvõtmiseni, olla vastuolus liikmesriikide õigusega maksustada oma territooriumil ellu viidud tegevusest saadud kasumit.

1.6. Komiteel on heameel, et komisjon avaldas kõnealuse teatise lisas koostööd mittetegevate maksujurisdiktsioonide loetelu. Ta tuleb samuti meelde eelmistes arvamustes esitatud ettepanekut, mille kohaselt tuleks ELi õigusaktides näha ette karistused nendele äriühingutele, kes kasutavad jätkuvalt tegutsemiseks maksuparadiise, vältides seega maksude maksmist nendes liikmesriikides kehtivates maksusüsteemides, kus nad tegutsevad.

⁽¹⁾ Komitee arvamus teemal „Otseste maksustamise süsteemide koordineerimine” (ELT C 10, 15.1.2008, lk 113), komitee arvamus teemal „Ettevõtete ühise konsolideeritud tulumaksubaasi loomine ELis” (ELT C 88, 11.4.2006, lk 48).

1.7. Komitee soovib komisjonil viia pärast äriühingu tulumaksu ühtset konsolideeritud maksubaasi käsitleva direktiivi vastuvõtmist ja konsolideerimismehhanismi kehtestamist läbi uute eeskirjade mõju hindamine. Kui selle tulemusena leitakse, et kasumi ümberpaigutamine väiksema maksumääraga liikmesriikidesse ei vähene, siis soovib komitee täiendavate asjakohaste meetmete rakendamist.

1.8. Komitee kutsub komisjoni üles lisama hea maksuhaldustava platvormi volituste läbivaatamise kontekstis selle koosseisu Euroopa sotsiaalpartnerite esindajad, kes saavad platvormi tema töös märkimisväärselt abistada.

2. Euroopa Komisjoni ettepanek

2.1. Euroopa Komisjon avaldas 17. juunil 2015. aastal teatise⁽²⁾, milles esitati Euroopa Liidus õiglase ja tõhusa äriühingute maksustamise süsteemi rakendamise tegevuskava. See on jätk maksustamise läbipaistvuse meetmete pakatile, mida Euroopa Komisjon tutvustas märtsis ja mis sisaldas ka direktiivi eelnõu kohustusliku automaatse teabevahetuse kohta maksualaste eelotsuste puhul.

2.2. Tegevuskaval on neli eesmärki, millega soovitakse edendada uut lähenemist äriühingute maksustamisele Euroopa Liidus. Need on järgmised: taastada maksustamise ja majandustegevuse toimumise koha vaheline seos, tagada, et liikmesriigid saavad õigesti hinnata nende jurisdiktsioonis toimuvat äriühingute tegevust, luua kooskõlas Euroopa poolaasta raames tehtud soovitustega ELis konkurentsivõimeline ja majanduskasvu soodustav äriühingute maksustamise keskkond, mis muudab ettevõtlussektori vastupanuvõimelisemaks, ning kaitsta ühtset turgu ja tagada tugev ELi käsitus liidu välistest äriühingute maksustamise küsimustest, sh meetmed OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise vastase võitluse projekti rakendamiseks.

2.3. Tegevuskavas esitatakse meetmepakett, mille eesmärk on lihtsustada järgmiste eesmärkide saavutamist: äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi loomine, tõhusa maksustamise tagamine kasumi teenimise kohas, lisameetmete võtmine äriühingute maksukeskkonna parandamiseks, uute edusammude tegemine maksude läbipaistvuse valdkonnas ning ELi koordineerimisvahendite parem ärakasutamine maksustamise valdkonnas.

2.4. Komisjon soovib samuti tegeleda liikmesriikide poolt patentidele võimaldatavate maksusoodustuste küsimusega. Komisjoni eesmärk on tagada, et kõnealused maksusoodustused ei moonutaks siseturgu, ja ta annab liikmesriikidele suuniseid uue lähenemisviisi kohta. Kui komisjon leiab, et liikmesriigid ei kohalda uut lähenemisviisi järjepidevalt, siis kehtestab ta vastavad õiguslikud piirangud.

2.5. Komisjon jätkab koostööd teiste rahvusvaheliste partneritega ja rõhutab OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise vastase võitluse projekti tegevuskava rakendamise olulisust. Kõnealuse tegevuskavaga tuleb kehtestada hargmaiste äriühingute maksustamisele võrdsed konkurentsitingimused, sh arenguriikides.

3. Üldised märkused

3.1. Komisjoni tegevuskava eesmärk on võidelda kasumi ümberpaigutamisega, mis on kahjulik meetod, mida kasutavad piiriüleselt tegutsevad äriühingud, kes paigutavad oma kasumi ümber riikidesse või jurisdiktsioonidesse, kus on väga väike või olematu maksumäär, ja õõnestavad seeläbi liikmesriikide maksubaasi ning sunnivad neid suurendama muid makse või lõive, mille tulemusena suureneb maksukoormus korralikele maksumaksjatele, st füüsilistele isikutele või VKEdele. Komitee kiidab heaks tegevuskava esitamise ja väljendab oma toetust komisjonile kõnealuse nähtuse vastu võitlemisel.

3.2. Komisjoni peamine ettepanek kõnealuses kavas on kehtestada kohustuslik äriühingu tulumaksu ühtne konsolideeritud maksubaas. Komisjoni poolt 2011. aastal esitatud direktiivi ettepaneku kohaselt oleks äriühingu tulumaksu ühtne konsolideeritud maksubaas olnud vabatahtlik. Sel ajal avaldas komitee arvamuse, mis sisaldab äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi kohta mitmeid sisulisi ettepanekuid⁽³⁾. Komitee ei ole nendes küsimustes oma seisukohta muutnud.

⁽²⁾ „Euroopa Liidu õiglase ja tõhusa äriühingute maksustamise süsteem: viis tähtsaimat meetmevaldkonda”, COM(2015) 302 final.

⁽³⁾ „Äriühingu tulumaksu ühtne konsolideeritud maksubaas” (ELT C 24, 28.1.2012, lk 63).

3.3. Komisjoni hinnangul on vaja muuta äriühingu tulumaksu ühtne konsolideeritud maksubaas siduvaks, kuna agressiivse maksuplaneerimisega rahvusvahelised kontsernid ei võta seda kasutusele, kui see jääb vabatahtlikuks. Komitee on nõus ettepanekuga muuta äriühingu tulumaksu ühtne konsolideeritud maksubaas kohustuslikuks ja soovib komisjonil uurida võimalust kohaldada seda tulevikus kõikidele äriühingutele eesmärgiga vältida liikmesriikides kahe erineva maksubaasi kasutamist.

3.4. Komisjon teeb liikmesriikidega konsulteerimise tulemusel ettepaneku kaaluda kõigepealt ühise maksubaasi loomist ja lükata konsolideerimine edasi hilisemasse etappi. Võttes arvesse, et agressiivne maksuplaneerimine kahjustab märkimisväärselt konkurentsi kogu ühtsel turul ja põhjustab liikmesriikidele maksutulu märkimisväärselt vähenemist, soovib komitee kiirendada rakendamise ajakava.

3.5. Direktiivi ettepanek tuleks esitada järgmisel aastal. Komitee soovib, et komisjon tagaks direktiivi eelnõu koostamise ajal nende määratluste ja mõistete selguse, mida hakatakse kasutama ühtse maksubaasi reguleerimiseks. Selgete määratluste kasutamine on eeltingimus, et tagada ülevõtmise menetluse kvaliteet ja vältida liikmesriikide tasandil selliste oluliste erinevuste tekkimist, mis võivad märkimisväärselt vähendada õigusakti tõhusust.

3.6. Komisjon teeb ettepaneku, et kuni hilisema konsolideerimise etapini peaks direktiivi eelnõu sisaldama kahjumi piiriülese mahaarvamise mehhanismi. Kuna äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi peamine majanduslik eelis seisneb konsolideerimises, oleks eelistatav see algusest peale kasutusele võtta. Ent võttes arvesse selles küsimuses poliitilisele kokkuleppele jõudmisega seotud raskusi, toetab komitee välja pakutud mehhanismi. Arvestades Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide nõudmisi võimaldada kasumi maksustamist selle teenimise kohas, on komitee seisukohal, et hüvitamise mehhanism ei tohi piirata liigselt kõnealuste liikmesriikide õigust maksustada oma territooriumil toimunud tegevusest saadud kasumit.

3.7. Komisjoni tehtud analüüsist selgub, et on juhtumeid, kus piiriülesest tegutsevad äriühingud paigutavad oma kasumi ümber väiksema maksumääraga liikmesriikidesse. Kõnealust nähtust soodustavad kehtivad ettevõtlust reguleerivad õigusaktid⁽⁴⁾. Kui äriühingud peaksid seda tegevust pärast konsolideerimist ühtsel turul jätkama, siis tuleks komitee hinnangul rakendada ka asjakohaseid õiguslikke meetmeid.

4. Konkreetsed märkused

4.1. Piiriülesest tegutsevate äriühingute agressiivne maksuplaneerimine põhjustab liikmesriikides sadade miljardite eurodeni ulatuvat eelarvekahju. Komitee pooldab äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi kasutuselevõttu ja tema hinnangul peaks see olema ELis kasumi maksustamise üldkehtiv standard. See võimaldab lihtsustada äriühingutele kehtivat maksusüsteemi ja vältida olukorda, kus liikmesriigid peavad kohaldama äriühingu tulumaksu ühtset konsolideeritud maksubaasi piiriülesest tegutsevatele äriühingutele ja muud maksusüsteemi teistele äriühingutele.

4.2. Komitee soovib komisjonil viia pärast äriühingu tulumaksu ühtset konsolideeritud maksubaasi käsitleva direktiivi vastuvõtmist ja konsolideerimismehhanismi kehtestamist läbi uute eeskirjade mõju hindamine. Kui selle tulemusena leitakse, et kasumi ümberpaigutamine väiksema maksumääraga liikmesriikidesse ei vähene, siis soovib komitee täiendavate asjakohaste õiguslike meetmete rakendamist, mis vähendaks piiriülesest tegutsevate äriühingute huvi jätkata kasumi ümberpaigutamist väiksema maksumääraga liikmesriikidesse.

4.3. Komisjon teeb ettepaneku paremini reguleerida äriühingu püsiva tegevuskoha mõistet. Komitee on seisukohal, et liikmesriigi territooriumil ellu viidud tegevusest saadud kasumi maksustamine on ainus viis tagada, et äriühingud ei saa teatavas olukorras kunstlikult vältida maksukohustuse tekkimist oma tegevuskohas. OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise vastase võitluse projekti rakendamine võib märkimisväärselt vähendada olukordi, kus äriühingud saavad kehtivate Euroopa Liidu õigusaktide sätete alusel vältida oma kasumilt maksude maksmist.

⁽⁴⁾ Ema- ja tütarettevõtjate direktiiv (nõukogu 30. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/96/EL) ning intressimaksete ja litsentsitasude direktiiv (nõukogu 3. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/49/EÜ).

4.4. Konsolideerimine on toiming, mille abil on võimalik koondada ühe äriühingu kasum ja kahjum kogu ELi territooriumi lõikes. Komitee juhib tähelepanu sellele, et pärast vastuvõtmist on see äriühingu tulumaksu ühtse konsolideeritud maksubaasi peamine tugevus võitluses kulude ülekandmise keerukate meetodite vastu, mida Euroopa Liidu territooriumil piiriüleselt tegutsevad äriühingud kasutavad makstavate maksude vähendamiseks. Komitee soovib samas, et komisjon võtaks arvesse kaitset iga liikmesriigi õigusele maksustada oma territooriumil toimunud tegevusest saadud kasumit.

4.5. Komisjoni teatise lisas on esitatud koostööd mittetegevate riikide ja maksujurisdiktsioonide loetelu. Komitee hinnangul on tegemist alles esimese etapiga koostööd mittetegevate maksujurisdiktsioonide (nn maksuparadiisid) vastases võitluses. Samuti tuleb komitee meelde eelmistes arvamustes⁽⁵⁾ esitatud ettepanekut, mille kohaselt tuleks ELi õigusaktides näha ette karistused nendele äriühingutele, kes kasutavad jätkuvalt tegutsemiseks maksuparadiise, vältides seega nende liikmesriikide maksusüsteemides kehtivate maksude maksmist, kus nad tegutsevad.

4.6. Komisjon tunnustab nende töörühmade olulist osa, kes on taganud liikmesriikidega koostöö maksustamise valdkonnas. Tegemist on eelkõige käitumisjuhendi töörühmaga (äriühingute maksustamine) ja hea maksuhaldustava platvormiga. Komitee soovib komisjonil ja liikmesriikidel uurida võimalust võtta käitumisjuhendi nõuded üle Euroopa Liidu õigusaktidesse ja muuta need seega kohustuslikuks.

4.7. Komitee kutsub komisjoni üles hea maksuhaldustava platvormi volituste läbivaatamise kontekstis lisaks selle volituste pikendamisele 2016. aasta järgseks perioodiks lisama selle koosseisu Euroopa sotsiaalpartnerite esindajad, kes saavad platvormi tema töös märkimisväärselt abistada.

4.8. Komitee soovib komisjonil ja liikmesriikidel jätkata olemasoleva õigusraamistiku lihtsustamist ja ühtlustamist nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil. See võib suurendada Euroopa tasandil tehtavaid investeeringuid, luues jätkusuutliku majanduskasvu ja uute töökohtade loomiseks vajalikud tingimused.

Brüssel, 9. detsember 2015

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽⁵⁾ Komitee arvamus teemal „Tegevuskava maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastase võitluse tõhustamiseks” (ELT C 198, 10.7.2013, lk 34), komitee omaalgatuslik arvamus teemal „Ühenduse meetod demokraatliku ja sotsiaalse majandus- ja rahaliidu saavutamiseks” (ELT C 13, 15.1.2016, lk 33).